

UNIVERSITATEA "NICOLAE TITULESCU"
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ

INSTITUȚIA JURIDICĂ A DECĂDERII
ÎN ACCEPȚIUNEA NOULUI COD CIVIL

- REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT -

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. Gabriel Boroi

Doctorand

Delia Narcisa Sterescu (Theohari)

București

2017

I. PLANUL LUCRĂRII

Considerații introductive

Capitolul I. Noțiunea, natura juridică și clasificarea decăderii

Secțiunea 1. Noțiunea și natura juridică a decăderii

1.1. Noțiune

1.2. Natură juridică

1.2.1. Ipoteza pierderii dreptului subiectiv (drept primar)

1.2.2. Ipoteza stingerii dreptului potestativ (drept secundar)

Secțiunea 2. Clasificarea decăderii

2.1. Decăderea de ordine publică și decăderea de ordine privată

2.1.1. Decăderea de ordine publică

2.1.2. Decăderea de ordine privată

2.1.3. Importanța clasificării

2.2. Decăderea expresă și decăderea implicită

2.2.1. Decăderea expresă

2.2.2. Decăderea implicită (virtuală)

2.2.3. Importanța clasificării

Capitolul II. Aplicarea în timp a legii civile în materie de decădere

Secțiunea 1. Aplicarea în timp a legii noi civile

Secțiunea 2. Aplicarea în timp a noului Cod civil

Capitolul III. Delimitarea decăderii față de alte instituții juridice

Secțiunea 1. Comparație între decădere și prescripția extinctivă a dreptului material la acțiune

1.1. Scurte considerații privind prescripția extinctivă a dreptului material la acțiune

1.2. Asemănări între decădere și prescripție extinctivă

1.3. Deosebiri între decădere și prescripție extinctivă

1.4. Aplicarea în privința decăderii a regimului juridic din materia prescripției extinctive

Secțiunea 2. Comparație între decăderea de drept substanțial și decăderea de drept procesual

2.1. Decăderea de drept procesual

2.1.1. Cadru legal

2.1.2. Noțiune

2.1.3. Condiții

2.1.4. Mod de invocare

2.1.5. Efecte

2.2. Asemănări între decăderea de drept substanțial și decăderea de drept procesual

2.3. Deosebiri între decăderea de drept material și decăderea de drept procesual

Secțiunea 3. Comparație între decădere și termenul extinctiv

3.1. Considerații generale despre termenul extinctiv

3.2. Asemănări între decădere și termen extinctiv

3.3. Deosebiri între decădere și termen extinctiv

Secțiunea 4. Delimitarea dintre decăderea de drept substanțial, decăderea de drept procesual și prescripția extinctivă a dreptului material la acțiune atunci când realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție

Capitolul IV. Termenele de decădere

Secțiunea 1. Noțiunea, caracterele și clasificarea termenelor de decădere

1.1. Noțiune și caractere

1.2. Clasificare

1.2.1. Termene de decădere legale și convenționale

1.2.1.1. Termenele legale de decădere

1.2.1.2. Termenele convenționale de decădere

- 1.2.3. Termene de decădere stabilite pe ore, săptămâni, luni și ani
- 1.2.4. Termene de decădere de succesiune și termenele de decădere de regresivitate
 - 1.2.4.1. Termenele de decădere de succesiune
 - 1.2.4.2. Termenele de decădere de regresivitate

Secțiunea 2. Analiza unor termene de decădere cuprinse în Codul civil

- 2.1. Acțiunea în rectificare de carte funciară îndreptată împotriva subdobânditorului de bună-credință a dreptului real [art. 909 alin. (2) și (4) C. civ.]
 - 2.1.1. Ipoteza reglementată de art. 909 alin. (1) C. civ.
 - 2.1.2. Ipoteza reglementată de art. 909 alin. (2) C. civ.
 - 2.1.3. Ipoteza reglementată de art. 909 alin. (3) C. civ.
- 2.2. Acțiunea în revendicarea bunului pierdut sau furat îndreptată împotriva posesorului de bună-credință
- 2.3. Dreptul la restituirea către proprietar a bunului găsit sau la plata către acesta a sumei de bani reprezentând prețul obținut din valorificarea bunului găsit
- 2.4. Acțiunea în declararea nedemnității succesoriale
- 2.5. Dreptul de opțiune succesorală
- 2.6. Acțiunea în anularea unui act juridic în ipoteza punerii în întârziere în legătură cu confirmarea actului juridic sau cu exercitarea acțiunii în anulare
- 2.7. Dreptul la rezoluțiunea sau rezilierea unilaterală a unui contract

Capitolul V. Regimul juridic al termenelor de decădere

Secțiunea 1. Regula în materie

Secțiunea 2. Suspendarea termenelor de decădere

Secțiunea 3. Întreruperea termenelor de decădere

- 3.1. Considerații generale
- 3.2. Cererea de chemare în judecată sau de arbitraj
 - 3.2.1. Categoriile de cereri în justiție ce produc efectul întreruptiv de decădere

3.2.2. Efectul întreruptiv al decăderii prin introducerea cererii de chemare în judecată sau de arbitraj

3.2.2.1. Aplicarea în mod corespunzător în materia decăderii a art. 2539 alin. (1), (2) și (3) C. civ.

3.2.2.2. Aplicarea în mod corespunzător în materia decăderii a art. 2541 alin. (1), (2) și (4) C. civ.

3.2.2.3. Aplicarea în mod corespunzător în materia decăderii a art. 2542 și 2543 C. civ.

3.3. Punerea în întârziere

Secțiunea 4. Repunerea în termenul de decădere

Secțiunea 5. Calculul termenelor de decădere

5.1. Termenul stabilit pe ore

5.2. Termenul stabilit pe zile

5.3. Termenul stabilit pe săptămâni, luni sau ani

5.4. Prorogarea termenului

5.5. Presumția efectuării în termen a actelor

Capitolul VI. Invocarea și efectele decăderii

Secțiunea 1. Invocarea decăderii

1. Invocarea decăderii din dreptul subiectiv (primar)

1.1. Invocarea decăderii de ordine publică

1.2. Invocarea decăderii de ordine privată

2. Invocarea decăderii din dreptul potestativ (secundar)

Secțiunea 2. Efectele decăderii și renunțarea la beneficiul acesteia

2.1. Efectele decăderii

2.1.1. Pierderea dreptului subiectiv (primar)

2.1.2. Stingerea dreptului potestativ (secundar). Inadmisibilitatea acțiunii în justiție promovate în realizarea dreptului potestativ, cu nesocotirea termenului de decădere. Nulitatea actelor juridice unilaterale efectuate în realizarea dreptului

potestativ, cu nesocotirea termenului de decădere. Împiedicarea efectuării actelor unilaterale materiale în realizarea dreptului potestativ, cu nesocotirea termenului de decădere

2.2. Renunțarea la beneficiul decăderii

Concluzii și propuneri *de lege ferenda*

§1. Concluzii finale

§2. Propuneri *de lege ferenda*

Bibliografie

II. TEMA CERCETĂRII ȘI IMPORTANȚA SA ȘTIINȚIFICĂ

Prezenta lucrare de doctorat se intitulează "Instituția juridică a decăderii în accepțiunea noului Cod civil".

Date fiind consecințele severe în plan juridic pe care le poate determina incidența instituției de drept substanțial a decăderii, precum și necesitatea unei delimitări clare a acesteia în raport de alte instituții juridice cu profil asemănător, Legea nr. 287/2009 privind Codul civil¹ a reglementat, pentru prima dată în dreptul român, cadrul general al decăderii.

Anterior intrării în vigoare a noului Cod civil, deși decăderea de drept substanțial era recunoscută și dezbătută în doctrina de specialitate din cele mai vechi timpuri, fiind, de asemenea, aplicată, în jurisprudența lor, de către instanțele judecătorești sau arbitrale, această instituție juridică nu se bucura de o reglementare concretă, cu caracter general, în textele legislative.

În prezent, decăderea se bucură de un ansamblu de norme juridice proprii și generale, acestea fiind cuprinse în noul Cod civil, și anume în titlul II al cărții a VI-a, intitulat "Regimul general al termenelor de decădere".

Nevoia reglementării decăderii a rezultat din actualitatea și importanța sa în desfășurarea raporturilor juridice, acestea constituind, totodată, și rațiunile ce au condus la alegerea acestei teme de studiu pentru prezenta lucrare, la care s-a adăugat frumusețea de netăgăduit a problemelor de drept legate de instituția juridică în dezbatere.

¹ Legea nr. 287/2009 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, a fost modificată prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011, și a fost rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 427 din 17 iunie 2011 și în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011. Legea nr. 287/2009 a fost republicată în temeiul art. 218 din Legea nr. 71/2011.

A stabili natura juridică a unui termen ca fiind de decădere, deosebindu-l de termenele caracteristice unor alte instituții juridice, în contextul în care sunt reglementate și termene a căror calificare nu rezultă în mod expres din lege, reprezintă unul dintre procesele cele mai importante de gândire în studiul decăderii, întrucât numai pornind de la premisa fixării corecte a naturii juridice se conturează cu exactitate efectele acesteia și se aplică legal instituția.

Decăderea produce efecte juridice grave pentru titularul dreptului subiectiv în planul raporturilor juridice, întrucât, odată invocată și aplicată, conduce la însăși pierderea dreptului subiectiv civil (drept primar), acesta nemaexistând în patrimoniul titularului său și, pe cale de consecință, nemaiputând fi ocrotit pe calea acțiunii în justiție sau, după caz, a apărării de fond. De asemenea, în alte cazuri, decăderea stinge dreptul potestativ (drept secundar), împiedicând săvârșirea, peste termenul de decădere, a actelor unilaterale prin intermediul cărora s-ar fi realizat dreptul.

Prin urmare, importanța cunoașterii acestei instituții juridice este de necontestat, motiv pentru care prezenta lucrare a încercat o aprofundare gradată a subiectului, căutând soluții argumentate problemelor interesante în materie, atât de ordin teoretic, cât și de natură practică.

În ceea ce privește așezarea temei în ansamblul cercetărilor științifice în domeniul dreptului, anterior intrării în vigoare a noului Cod civil, probabil din cauza lipsei unei reglementări legale cu caracter general, decăderea a fost analizată doctrinar în dreptul intern de cele mai multe ori prin comparație cu prescripția extinctivă, aceasta din urmă fiind însă instituția care constituia obiectul principal al studiilor, ori la momentul indentificării într-o materie a unui termen care avea natura juridică de termen de decădere, fiind enunțate efectele nesocotirii sale.

După intrarea în vigoare a noului Cod civil, autorii de specialitate juridică și-au aplecat analiza asupra reglementării cu caracter de noutate în materia decăderii, tratând-o în cadrul cursurilor dedicate părții generale a dreptului civil,

nefiind însă publicată o monografie, ca studiu științific concentrat exclusiv asupra decăderii, implicând ca atare o tratare detaliată și cvasiexhaustivă.

În context interdisciplinar, decăderea este o instituție cunoscută nu numai în materia dreptului civil, dar și a dreptului muncii², a dreptului administrativ³, precum și a altor ramuri de drept, lucrarea de față concentrându-se însă numai asupra regulilor generale aplicabile decăderii de drept substanțial enunțate în noul Cod civil, norme care vor fi incidente în orice alte domenii în care instituția decăderii este prezentă, în lipsa unor reguli particularizate derogatorii.

III. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

În cazul de față, cercetarea științifică a urmărit analiza amănunțită și complexă a instituției decăderii, prin îmbinarea aspectelor teoretice cu cele jurisprudențiale, de drept intern și drept comparat, pentru a oferi o viziune fundamentată asupra subiectului. De asemenea, s-a intenționat evidențierea problemelor de drept ce constituie subiect de controversă în literatura de specialitate și, totodată, sursă de practică neunitară a instanțelor judecătorești, și argumentarea în detaliu a soluțiilor adecvate, precum și enunțarea unor propuneri de *lege ferenda* pentru mai buna înțelegere și aplicare a dispozițiilor legale

² De exemplu, au natura juridică de termene de decădere cele cuprinse în art. 31 alin. (1) și (2) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii (publicată în Monitorul Oficial nr. 72 din 5 februarie 2003), pe durata sau la sfârșitul cărora, contractul individual de muncă poate înceta exclusiv printr-o notificare scrisă, fără preaviz, la inițiativa oricăreia dintre părți, fără a fi necesară motivarea acesteia, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, contractul nemaiputând înceta într-o astfel de modalitate, după expirarea termenelor aferente perioadei de probă.

³ Potrivit art. 11 alin. (1), (2) și (5) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1154 din 07 decembrie 2004), cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ individual, pentru motive temeinice, poate fi introdusă și peste termenul prevăzut la alin. (1), dar nu mai târziu de un an de la data comunicării actului, data luării la cunoștință, data introducerii cererii sau data încheierii procesului-verbal de conciliere, după caz, termenul de un an fiind unul de decădere.

existente. Un accent deosebit s-a pus asupra analizei comparative dintre decădere și celelalte instituții juridice configurate asemănător, pentru a putea fi decelate în mod corect efectele juridice ale fiecăreia în parte.

Descoperirea soluțiilor apreciate corecte în analiza subiectului de față a presupus un studiu aprofundat al doctrinei juridice interne și de drept comparat, apt să reliefeze efortul de gândire a multor personalități în domeniu în conturarea regulilor aplicabile decăderii, precum și al jurisprudenței, prin intermediul căreia aceste mecanisme juridice se pun în funcțiune, prinzând viață.

IV. STRUCTURA LUCRĂRII

Importanța cunoașterii instituției juridice a decăderii de drept substanțial este de netăgăduit, în contextul gravității efectelor juridice pe care le poate produce față de titularul dreptului subiectiv, întrucât, odată invocată și aplicată, aceasta conduce la însăși pierderea dreptului subiectiv (drept primar) sau, după caz, la stingerea dreptului potestativ (drept secundar), împiedicând săvârșirea, peste termenul de decădere, a actelor unilaterale prin intermediul cărora s-ar fi realizat dreptul.

Prin demersul materializat în conceperea lucrării de față am urmărit aprofundarea acestei instituții juridice, fără însă a considera nicidecum epuizată analiza sa, și, totodată, am încercat să oferim soluții argumentate multitudinii de probleme interesante de drept pe care aplicarea decăderii le ridică.

În concret, lucrarea cuprinde șase capitole, împărțite în secțiuni, acestea din urmă fiind, la rândul lor, divizate în subsecțiuni.

Primul capitol privește noțiunea, natura juridică și clasificarea decăderii de drept substanțial.

Astfel, aceasta a fost definită drept instituția de drept civil, incidentă în ipoteza nerespectării termenelor stabilite de lege sau de părți, ce constă în

pierderea dreptului subiectiv (drept primar) sau, după caz, în stingerea dreptului potestativ (drept secundar).

Din definiția decăderii, se pot desprinde trăsăturile sale caracteristice, și anume:

- decăderea din dreptul subiectiv civil sau din dreptul potestativ este o instituție de drept civil⁴;
- decăderea presupune termene a căror nerespectare constituie premiza aplicării efectelor sale;⁵
- decăderea implică inacțiunea titularului dreptului pe durata termenului;
- ca regulă, decăderea operează independent de culpa titularului dreptului în nerespectarea termenului;
- efectul decăderii constă în pierderea dreptului subiectiv (primar) sau, după caz, în stingerea dreptului potestativ (drept secundar);

Raportându-ne la un exemplu pentru înțelegerea mai bună a noțiunii decăderii de drept substanțial, arătăm că, în ipoteza art. 937 alin. (2) C. civ. (ce conține un termen de decădere expresă), dacă proprietarul care a pierdut sau i-a fost furat un bun, bun ce în prezent se găsește la un posesor de bună-credință, nu-l revindică în termen de 3 ani de la data la care bunul a ieșit din stăpânirea sa, acesta pierde, urmare a incidenței decăderii, însuși dreptul de proprietate asupra bunului (drept subiectiv primar).

De asemenea, neexercitarea dreptului de opțiune succesorală (drept potestativ) în cadrul termenului prescris de art. 1103 C. civ. atrage stingerea acestuia, succesibilul nemaivând facultatea de a-și exprima voința în sensul acceptării sau al renunțării la moștenirea defunctului.

⁴ Pentru a fi catalogată drept instituție de drept civil, este necesar a se specifica faptul că decăderea privește un drept subiectiv civil, întrucât decăderea este o instituție proprie și dreptului procesual civil, în ipotezele în care vizează un drept procedural.

⁵ În dreptul civil, noțiunea de decădere este folosită și pentru denumirea altor instituții juridice ce nu implică termene și care nu fac obiectul analizei de față (de exemplu, decăderea din exercițiul drepturilor părintești reglementată de art. 508 – 512 C. civ.).

Ca natură juridică, decăderea constituie un mod de stingere a dreptului subiectiv civil, fie că acesta este primar sau secundar, fie că este un drept patrimonial sau nepatrimonial.

De asemenea, în cadrul acestui capitol, a fost clasificată decăderea în decădere de ordine publică și decădere de ordine privată, după criteriul naturii interesului ocrotit prin norma juridică care stabilește termenul, respectiv în decădere expresă și decădere implicită, după criteriul modului de consacrare în lege sau în actul juridic.

Cel de-**al doilea capitol** este consacrat aplicării în timp a legii civile în materie de decădere, analiza fiind divizată în funcție de aplicarea în timp a unei legi civile sau a însuși Codului civil, subliniindu-se faptul că dispozițiile art. 6 C. civ., în ansamblul lor, au în vedere aplicarea în timp a legilor civile noi adoptate ulterior intrării în vigoare a noului Cod civil, iar nu aplicarea acestuia din urmă, deoarece în privința aplicării noului Cod civil au fost reglementate norme tranzitorii speciale cuprinse în Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil.

Astfel, în ceea ce privește aplicarea în timp a legii noi civile în materie, este incident art. 6 alin. (4) C. civ., potrivit căruia prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la momentul intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse prevederilor legale care le-au instituit.

Plecând de la rațiunile pentru care s-a îmbrățișat soluția înscrisă în cadrul art. 6 alin. (4) C. civ., am apreciat că și termenele instituite în reglementarea anterioară noului cod și considerate în doctrina juridică și în jurisprudență ca fiind de decădere, începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a noului cod, sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au stabilit.

Capitolul al III-lea al lucrării privește delimitarea decăderii de drept substanțial față de alte instituții juridice, și anume față de prescripția extinctivă,

decăderea de drept procesual și termenul extinctiv, fiind făcute scurte considerații cu privire la fiecare instituție juridică în parte, iar apoi evidențiate asemănările și deosebirile dintre acestea.

În privința stabilirii naturii juridice a unui termen ca fiind de prescripție extinctivă sau de decădere de drept substanțial, am pornit de la textul art. 2547 C. civ., potrivit căruia dacă din lege sau din convenție nu reiese cu claritate că un anumit termen este de decădere, sunt aplicabile regulile de la prescripția extinctivă.

Prin urmare, ori de câte ori natura juridică a unui termen nu rezultă cu certitudine din reglementarea legală sau convențională, ipoteză care poate fi imaginată numai în privința termenelor legate de exercitarea unei acțiuni în justiție, legea impune aplicarea regimului juridic al prescripției extinctive, regula fiind înscrisă în art. 2547 C. civ.

Se impune însă a se sublinia faptul că art. 2457 C. civ. nu califică toate termenele a căror natură juridică nu este expres prevăzută de lege sau de părți drept termene de prescripție extinctivă. Legea instituie o prezumție în privința naturii juridice a termenelor relaționate de exercitarea unei acțiuni în justiție numai în ipoteza în care natura juridică a acestora nu rezultă cu claritate din reglementarea lor, considerându-le termene de prescripție extinctivă.

Astfel, există posibilitatea ca un termen să fie de decădere implicită (virtuală), nefiind prevăzută expres în lege sau, după caz, în actul juridic denumirea sancțiunii incidente în cazul nerespectării termenului, dar natura sa juridică să reiasă neîndoielnic din efectele inserate în lege sau în act ori din alte prevederi.

Putem califica un termen ca fiind de decădere (implicită) în ipoteza în care rezultă că, în situația nerespectării termenului, dreptul subiectiv substanțial se pierde [de pildă, cazul reglementat de art. 576 alin. (3) C. civ. privitor la revendicarea roiului de albine trecut pe proprietatea altuia].

Apoi, un al doilea criteriu de stabilire a unui termen ca fiind de decădere (implicită), iar nu de prescripție extinctivă, este conferit de tehnica legislativă a trimiterii la anumite dispoziții legale din materia prescripției extinctive pentru stabilirea regimului juridic a unui termen, caz în care rezultă cu evidență că termenul respectiv nu poate fi unul de prescripție extinctivă, căci altfel trimiterea spre corespondență nu și-a găsi rostul [de exemplu, cazul dreptului de opțiune succesorală, unde art. 1103 alin. (3) C. civ. specifică faptul că termenului de opțiune succesorală i se aplică prevederile cuprinse în cartea a VI-a referitoare la suspendarea și repunerea în termenul de prescripție extinctivă].

De fiecare dată când realizarea dreptului nu implică exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul fiind stabilit pentru săvârșirea unui act unilateral prin intermediul căruia se realizează un drept potestativ (de pildă, termenul prevăzut pentru formularea declarației unilaterale în vederea exercitării dreptului potestativ al rezoluțiunii sau rezilierii unui contract, termenul instituit pentru comunicarea către vânzător a acordului său de a încheia contractul de vânzare și pentru consemnarea prețului la dispoziția vânzătorului în vederea exercitării dreptului de preempțiune de către preemtor etc.) sau pentru păstrarea unui drept subiectiv primar [de exemplu, termenul de 2 zile pentru urmărirea roiului de albine, prevăzut de art. 576 alin. (3) C. civ.], natura juridică a termenului este de decădere de drept substanțial, iar nu de prescripție extinctivă. Astfel, din moment ce prin prescripție se stinge dreptul la acțiune în sens material, termenul de prescripție va fi stabilit în mod necesar pentru exercitarea acesteia, în corelație cu acțiunea, iar nu cu dreptul.

Concluzionând, în ipoteza în care un termen nu este stabilit pentru exercitarea unei acțiuni în justiție, ci pentru efectuarea unui act unilateral în exercitarea unui drept potestativ sau pentru păstrarea unui drept subiectiv primar, acesta va fi întotdeauna de decădere, iar nu de prescripție extinctivă. În continuare, termenul va fi de prescripție extinctivă, dacă acesta este stabilit în corelație cu exercitarea unei acțiuni în justiție, în măsura în care din lege sau din act nu rezultă

că prin încălcarea sa s-ar pierde însuși dreptul subiectiv ori nu există alte elemente care să excludă calificarea sa de termen de prescripție extinctivă (trimiterea la unele dispoziții din materia prescripției extinctive, de pildă).

Continuând ideile prezentate anterior, întrucât am apreciat că una dintre cele mai importante etape în mecanismul de gândire a aplicării corecte a instituției juridice a decăderii este reprezentată de delimitarea dintre decăderea de drept substanțial, decăderea de drept procesual și prescripția extinctivă a dreptului material la acțiune atunci când realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, acestei teme i s-a alocat o secțiune distinctă în lucrare.

Astfel, am concluzionat că un termen stabilit în legătură cu introducerea unei cereri de chemare în judecată poate fi ori un termen de prescripție extinctivă ori un termen de decădere de drept substanțial, iar nu un termen de decădere de drept procesual.

Termenele de decădere de drept procesual sunt cele stabilite pentru efectuarea unui act de procedură, ceea ce implică cu necesitate demararea procesului civil. Chiar dacă cererea de chemare în judecată constituie un act de procedură, termenul pentru introducerea ei este stabilit anterior declanșării procesului civil. Acest termen este legat de manifestarea de voință în sensul promovării unei acțiuni în justiție, iar nu de actul de procedură reprezentat de cererea de chemare în judecată. În legătură cu introducerea cererii de chemare în judecată nu sunt stabilite termene procedurale, ci exclusiv termene de prescripție a dreptului material la acțiune sau termene de decădere de drept substanțial.

În continuare, am considerat că termenele stabilite în legătură cu introducerea unei cereri de chemare în judecată sunt termene de prescripție extinctivă, iar nu de decădere de drept substanțial, chiar dacă realizarea dreptului subiectiv (primar) sau a dreptului potestativ implică exercitarea unei acțiuni în justiție.

În cazul prescripției extinctive, termenul este alăturat dreptului material la acțiune, iar nu dreptului subiectiv, care nu este afectat de expirarea acestuia. În

cazul decăderii de drept substanțial, termenul este alăturat dreptului subiectiv, iar nu dreptului material la acțiune. Ca atare, am apreciat că atunci când părțile sau legea au stabilit un termen de decădere de drept substanțial, acesta va curge în paralel cu termenul de prescripție a dreptului material la acțiune, neexcluzându-se unul pe celălalt.

În final, am considerat că, dacă un termen este stabilit pentru un exercitarea unui drept, iar aceasta nu presupune o acțiune în justiție, termenul întotdeauna va fi unul de decădere de drept substanțial, iar nu de prescripție extinctivă, acesta din urmă fiind legat exclusiv de dreptul material la acțiune.

Capitolul al IV-lea analizează noțiunea, caracterele și clasificarea termenelor de decădere.

Astfel, termenul de decădere de drept substanțial constituie intervalul de timp, stabilit legal sau convențional, în care titularul unui drept subiectiv (primar) sau a unui drept potestativ trebuie să-și exercite dreptul, având caracter imperativ și absolut, independent dacă decăderea este de ordine publică sau privată.

În ceea ce privește clasificarea termenelor de decădere, acestea au fost împărțite în termene de decădere legale și convenționale, după criteriul izvorului lor, în termene de decădere stabilite pe ore, săptămâni, luni și ani, după criteriul duratei lor, precum și în termene de decădere de succesiune și termenele de decădere de regresivitate, în funcție de sensul de calculare.

Secțiunea a doua a acestui capitol este dedicată analizei unor termene de decădere cuprinse în Codul civil, întrucât, în materie de decădere, legea nu a prevăzut un termen general și nicio regulă cu privire la momentul de început al curgerii termenului de decădere, motiv pentru care se aplică durata și momentul expres prevăzute de lege sau cele consfințite convențional de către părți pentru fiecare termen de decădere în parte.

În concret, au fost analizate termenele prevăzute în legătură cu acțiunea în rectificarea de carte funciară îndreptată împotriva subdobânditorului de bună-

credință a dreptului real, acțiunea în revendicarea bunului pierdut sau furat îndreptată împotriva posesorului de bună-credință, dreptul la restituirea bunului găsit sau a sumei de bani reprezentând prețul obținut din valorificarea bunului găsit, acțiunea în declararea nedemnității succesoriale, dreptul de opțiune succesorală, acțiunea în anularea unui act juridic în ipoteza punerii în întârziere în legătură cu confirmarea actului juridic sau cu exercitarea acțiunii în anulare, precum și dreptul la rezoluțiunea sau rezilierea unilaterală a unui contract.

De pildă, cu referire la acțiunea în anularea unui act juridic în ipoteza punerii în întârziere în legătură cu confirmarea actului juridic sau cu exercitarea acțiunii în anulare, s-a reținut că dreptul de a cere anularea în justiție a unui contract se poate pierde prin decădere, potrivit art. 1263 alin. (6) C. civ., în ipoteza în care cel ce ar fi putut să solicite aceasta a fost pus în întârziere printr-o notificare prin care partea interesată îi pretindea fie să confirme contractul anulabil, fie să exercite acțiunea în anulare, iar acesta nu s-a pronunțat în niciun fel în termen de 6 luni de la notificare.

Acest termen cu durata de 6 luni este un termen de decădere legal, de succesiune și stabilit pe luni. Totodată, decăderea ce poate interveni ca urmare a nerespectării termenului analizat este una expresă, de ordine privată și care are ca efect stingerea unui drept potestativ, și anume a dreptului de a intenta sau nu acțiunea în anularea actului juridic. Se impune menționarea faptului că prin neexercitarea dreptului potestativ în termenul de decădere instituit de lege se stinge numai dreptul de a anula în justiție actul juridic, iar nu și dreptul de a-l confirma.

În ipoteza în care reclamantul nu și-a exercitat dreptul potestativ specificat cu respectarea termenului de decădere instituit de lege și totuși promovează acțiunea în anularea actului juridic, pârâtul este în drept să invoce excepția inadmisibilității cererii, pentru considerentul stingerii facultății reclamantului de a obține anularea actului juridic, și anume de a intenta acțiunea în justiție

corespunzătoare (stingerea dreptului potestativ antrenează după sine incidența unui fine de neprimire a acțiunii). În acest caz, instanța va admite excepția procesuală specificată și va respinge cererea ca inadmisibilă. Este de subliniat faptul că instanța, din oficiu, nu este în măsură să invoce decăderea sub forma excepției inadmisibilității cererii, întrucât, în acest caz, aceasta este de ordine privată.

Decăderea în discuție va avea consecințe și în planul invocării, pe cale de excepție de drept substanțial, a nulității relative a actului juridic. Astfel, în situația în care partea care a notificat persoana ce putea anula sau confirma actul juridic introduce o acțiune în executarea acestui act, pârâtul notificat nu poate invoca nici pe cale de apărare de fond nulitatea relativă a actului juridic, întrucât a intervenit sancțiunea decăderii lui din acest drept.

Pe de altă parte, din moment ce termenul de 6 luni de decădere afectează dreptul potestativ, iar nu dreptul material sau procesual la acțiunea în declararea nulității relative, apreciem că aceasta rămâne în continuare supusă termenului general de prescripție extinctivă cu durata de 3 ani, prevăzut de art. 2517 C. civ. Nu există vreun impediment pentru ca termenul de decădere ce privește dreptul potestativ să nu coexiste cu termenul de prescripție extinctivă ce privește dreptul material la acțiunea în anulare.

Prin urmare, ne putem afla în următoarele ipoteze punctuale:

- atât termenul de decădere, cât și cel de prescripție extinctivă sunt împlinite, însă pârâtul nu invocă nerespectarea acestora în proces, motiv pentru care instanța nu poate invoca din oficiu nici decăderea (aceasta fiind de ordine privată), nici prescripția extinctivă (dat fiind regimul acestei instituții în accepțiunea noului cod). În această situație, dacă celelalte condiții prevăzute de text sunt îndeplinite, acțiunea în anulare poate fi admisă;
- atât termenul de decădere, cât și cel de prescripție extinctivă sunt împlinite, însă pârâtul nu invocă decât decăderea reclamantului din dreptul de a solicita anularea. În acest caz, instanța nu poate invoca din oficiu excepția prescripției

extinctive, însă va respinge acțiunea în anulare ca inadmisibilă, dată fiind incidența decăderii reclamantului din dreptul de a introduce acțiunea în anulare.

Soluția este aceeași și în situația în care termenul de prescripție nu ar fi împlinit;

- atât termenul de decădere, cât și cel de prescripție extinctivă sunt împlinite, însă pârâtul nu invocă decât excepția prescripției dreptului material la acțiunea în anulare. În această situație, instanța va admite excepția prescripției dreptului material la acțiunea în anulare și, pe cale de consecință, o va respinge ca prescrisă, fără a ajunge să antameze eventuala decădere a reclamantului din dreptul potestativ, întrucât nu are dreptul să invoce, din oficiu, decăderea de ordine privată;

- atât termenul de decădere, cât și cel de prescripție extinctivă sunt împlinite, iar pârâtul invocă atât decăderea reclamantului din dreptul potestativ pe calea excepției inadmisibilității acțiunii în anulare, cât și excepția prescripției extinctive a dreptului material la acțiunea în anulare. Considerăm că în situația descrisă, instanța se va pronunța cu precădere asupra excepției inadmisibilității, ca fine de neprimire a acțiunii, urmând să respingă, în consecință, cererea în anulare ca inadmisibilă, fără a mai analiza prescripția dreptului material la acțiune.

Capitolul al V-lea privește regimul juridic al termenelor de decădere, debutând cu regula în materie, și anume aceea că termenele de decădere nu sunt supuse suspendării și întreruperii, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Apoi, ca regulă, în contextul în care legea nu face referire la aplicabilitatea repunerii în termen și în materia decăderii de drept substanțial, s-a arătat că partea nu are dreptul să solicite repunerea sa într-un termen de decădere depășit. Prin excepție, în anumite cazuri, legea a prevăzut în mod expres și pentru termenele de decădere aplicarea regulilor de la prescripție extinctivă în materie de repunere în termen, cum este situația, de pildă, a termenului de opțiune succesorală [art. 1103 alin. (3) C. civ.].

În continuare, lucrarea cuprinde o analiză temeinică a suspendării și a întreruperii termenelor de decădere.

Codul civil a reglementat un caz general de suspendare în materie de decădere, și anume forța majoră, prin norme speciale putând fi însă prevăzute și alte cazuri de suspendare, aspect ce rezultă din dispozițiile art. 2548 C. civ. De asemenea, Codul civil a prevăzut două cazuri generale de întrerupere în materie de decădere, în situația în care realizarea dreptului subiectiv presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, și anume introducerea unei cereri de chemare în judecată sau de arbitrar și punerea în întârziere a celui în folosul căruia curge termenul de decădere, prin norme speciale putând fi însă prevăzute și alte cazuri de întrerupere, aspect ce rezultă din dispozițiile aceluiași articol.

În finalul capitolului, este detaliat modul de calcul al termenelor de decădere, în funcție de durata acestora, fiind discutate și prorogarea termenului și prezumția efectuării în termen a actelor.

Capitolul al VI-lea cuprinde detalierea efectelor decăderii și o expunere amănunțită a aspectelor ce țin de invocarea acesteia.

În ceea ce privește efectele decăderii, s-a apreciat că, dacă dreptul subiectiv (primar) este supus unui termen de decădere impus pentru realizarea sa, neexercitarea dreptului în cadrul termenului atrage însăși pierderea dreptului subiectiv de care se preva la persoana respectivă. O dată pierdut dreptul subiectiv (primar), efect al decăderii de drept substanțial, acesta nu mai poate fi apărat în cadrul unui proces, pe calea ofensivă a acțiunii în justiție sau pe cea defensivă a apărării de fond (ambele urmând a fi respinse ca neîntemeiate, acțiunea în justiție atât în cadrul considerentelor, cât și a dispozitivului hotărârii judecătorești, apărarea de fond numai în cadrul considerentelor acesteia).

Totodată, dacă dreptul potestativ (secundar) este supus unui termen de decădere impus pentru realizarea sa, neexercitarea dreptului în cadrul termenului atrage însăși stingerea acestuia.

În cazul în care dreptul potestativ se realizează prin săvârșirea de acte juridice unilaterale, în ipoteza în care operează decăderea din dreptul potestativ, iar titularul său a săvârșit totuși actul unilateral, acesta din urmă este lovit de nulitate. Nulitatea actului unilateral intervine ca o consecință a decăderii din dreptul de a săvârși actul în exercitarea dreptului potestativ stins.

De asemenea, în cazul în care dreptul potestativ se realizează prin săvârșirea de acte materiale unilaterale, în ipoteza în care operează decăderea din dreptul potestativ, iar titularul său încearcă săvârșirea actului, aceasta va fi împiedicată.

În situația în care dreptul potestativ se realizează prin introducerea unei acțiuni în justiție, în ipoteza în care operează decăderea din dreptul potestativ, iar titularul său introduce totuși cererea de chemare în judecată, aceasta va fi respinsă ca inadmisibilă, urmare a admiterii excepției inadmisibilității cererii, decăderea operând ca un fine de neprimire al acesteia.

În ceea ce privește invocarea decăderii, subiectul a fost analizat în funcție de felul dreptului în raport de care operează decăderea, drept subiectiv (primar) sau drept potestativ (secundar), iar apoi relativ la tipul decăderii, de ordine publică sau de ordine privată.

Astfel, dacă dreptul subiectiv (primar) este supus unui termen de decădere impus pentru realizarea sa, neexercitarea dreptului în cadrul termenului atrage însăși pierderea dreptului subiectiv de care se prevala persoana respectivă.

Cu referire la decăderea de ordine publică, aceasta poate fi invocată atât de către instanță, din oficiu, cât și de către partea interesată (cea în folosul căreia curge termenul de decădere). Mai mult, instanța are obligația de a invoca decăderea de ordine publică, invocarea nefiind lăsată la latitudinea sa, în caz de nerespectare a dispoziției legale menționate, hotărârea pronunțată fiind susceptibilă de desființare în căile de atac.

Acest tip de decădere poate fi invocat până la închiderea dezbaterilor asupra fondului cauzei, ca orice apărare de ordine publică.

Deși art. 2550 alin. (1) C. civ. prevede că decăderea poate fi opusă de partea interesată în condițiile art. 2513 C. civ. (numai în primă instanță, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate), apreciem că, în privința decăderii de ordine publică, aceasta poate fi invocată de partea interesată până la închiderea dezbaterilor asupra fondului cauzei, din moment ce instanța oricum are obligația legală de a o invoca și nu este limitată în timp de vreo etapă procesuală. Cu alte cuvinte, nu există nicio rațiune pentru care apărarea părții vizând decăderea ar fi considerată tardivă și nu s-ar lua în considerare la pronunțarea hotărârii, însă aceeași decădere, invocată de data asta de instanță, din oficiu, ar fi operantă.

Partea interesată invocă decăderea sub forma apărării de fond, iar nu a unei excepții procesuale de fond, din moment ce decăderea privește exercitarea dreptului subiectiv primar, iar nu exercițiul acțiunii în justiție.

Decăderea, ca apărare de fond, face obiectul analizei instanței de judecată, motivele pentru care a fost reținută sau înlăturată fiind cuprinse în considerentele hotărârii judecătorești, fără însă ca soluția pronunțată asupra decăderii să se găsească în mod separat în dispozitivul hotărârii.

Chiar dacă instanța nu se pronunță prin dispozitiv asupra decăderii, considerentele hotărârii judecătorești în cuprinsul cărora aceasta a analizat-o au autoritate de lucru judecat într-un litigiu ulterior, prin raportare la art. 430 alin. (2) C. proc. civ., în raport de care autoritatea de lucru judecat privește dispozitivul, precum și considerentele pe care acesta se sprijină, inclusiv cele prin care s-a rezolvat o chestiune litigioasă.

Pentru invocarea decăderii, ca apărare de fond, legea nu prevede o formă specială, aceasta putând fi inserată în întâmpinare sau în notele de ședință, existând și posibilitatea exprimării sale verbale în fața instanței, urmată de consemnarea de către greșier în încheierea de ședință.

Apărarea de fond a decăderii nu este supusă timbrării, tocmai pentru faptul că nu reprezintă o pretenție proprie a celui care o invocă, ci doar un mijloc de respingere a pretențiilor formulate împotriva sa.

De asemenea, apărarea de fond a decăderii nu poate fi disjunctă de restul pretențiilor, întrucât nu face obiectul unei cereri al cărei mod de soluționare trebuie să se regăsească în dispozitivul hotărârii judecătorești, iar, în plus, analiza sa este intim legată de cea a cererii în raport de care a fost invocată.

Potrivit art. 124 alin. (1) C. proc. civ., instanța competentă să judece cererea principală se va pronunța și asupra apărărilor și a excepțiilor, cu excepția celor care reprezintă chestiuni prejudiciale și care, potrivit legii, sunt de competența exclusivă a altei instanțe. Regula instituită de legiuitor a avut în vedere necesitatea ca instanța judecătorească să rezolve pricina în integralitatea ei, pentru a da o soluție unitară și pentru a se evita pronunțarea unor hotărâri contradictorii. Prin urmare, apărarea constituită de decădere va fi soluționată de instanța învestită cu cererea principală.

Dacă decăderea este găsită întemeiată de instanță, aceasta va respinge cererea celui ce a pierdut dreptul subiectiv (primar) ca neîntemeiată.

Dacă instanța invocă, din oficiu, decăderea, o va pune în mod obligatoriu în discuția părților, pentru a respecta principiul contradictorialității ce guvernează procesul civil.

Concluzionând, decăderea de ordine publică poate fi invocată astfel:

- pârâtul este în drept să invoce decăderea reclamantului din dreptul subiectiv (primar) verbal sau în scris, oricând, până la momentul închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei în primă instanță, chiar și în situația în care nu a formulat întâmpinare ori a depus întâmpinare cu încălcarea termenului procedural sau nu a invocat această apărare de fond prin întâmpinarea formulată în termen;
- instanța este în drept să invoce oricând, din oficiu, decăderea reclamantului din dreptul subiectiv primar, în etapa judecării în primă instanță, sau ca motiv de apel sau de recurs, în etapa judecării în căile de atac;

- dacă s-a pronunțat o hotărâre de primă instanță cu nerespectarea dispozițiilor privind decăderea reclamantului din dreptul subiectiv civil, pârâtul sau procurorul poate declara apel împotriva unei astfel de hotărâri judecătorești, dacă hotărârea este susceptibilă de această cale de atac. În ipoteza descrisă, instanța de control judiciar va admite apelul, va schimba în tot hotărârea primei instanțe și va respinge cererea de chemare în judecată ca neîntemeiată, potrivit art. 480 alin. (2) C. proc. civ.;

- dacă s-a pronunțat o hotărâre de primă instanță cu nerespectarea dispozițiilor privind decăderea reclamantului din dreptul subiectiv civil, iar aceasta este susceptibilă numai de recurs, partea interesată sau procurorul poate declara recurs împotriva unei astfel de hotărâri judecătorești, invocându-se motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ. În această ipoteză, instanța de recurs (diferită de instanța supremă) va admite recursul, va casa hotărârea și, rejudecând procesul în fond, va respinge cererea de chemare în judecată ca neîntemeiată. Cele menționate în precedent sunt aplicabile și în ipoteza în care instanța de apel a pronunțat, cu nerespectarea dispozițiilor privind decăderea reclamantului din dreptul subiectiv civil, o hotărâre susceptibilă de recurs;

- pârâtul poate să invoce pentru prima dată în calea de atac a apelului sau, după caz, a recursului dacă hotărârea primei instanțe este susceptibilă doar de recurs, ca motiv al căii de atac exercitate, decăderea reclamantului din dreptul subiectiv, chiar și în ipoteza în care nu a invocat-o în primă instanță;

- în ipoteza în care numai reclamantul a declarat cale de atac împotriva hotărârii prin care cererea principală a fost admisă în parte, pârâtul nu mai este în drept să invoce decăderea reclamantului din dreptul subiectiv, căci aceasta ar reprezenta un motiv de desființare în tot a hotărârii primei instanțe, în condițiile în care pârâtul nu a declarat cale de atac, iar partea neatacată din hotărâre a dobândit autoritate de lucru judecat. În situația în care, într-adevăr, reclamantul este decăzut din dreptul subiectiv, instanța de control judiciar poate invoca acest motiv din oficiu, respingând calea de atac exercitată de reclamant ca nefondată, nemaiputând

proceda însă la desființarea în tot a hotărârii primei instanțe, întrucât, după cum am arătat anterior, partea neatacată din hotărâre a dobândit autoritate de lucru judecat și, de asemenea, se opune principiul neagrării situației părții în propria cale de atac, potrivit art. 481 și 502 C. proc. civ.;

- dacă pârâtul nu a invocat în apel netemeinicia hotărârii primei instanțe decurgând din nerespectarea dispozițiilor privind decăderea reclamantului din dreptul subiectiv, acesta nu mai poate promova recurs împotriva deciziei din apel, pentru acest considerent, întrucât se opun dispozițiile art. 488 alin. (2) C. proc. civ.

În ceea ce privește invocarea decăderii de ordine privată, relevăm următoarele:

- pârâtul este în drept să invoce decăderea reclamantului din dreptul subiectiv (primar), ca apărare de fond, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu, la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate, în acest ultim caz, în scris sau verbal;

- instanța nu este în drept să invoce decăderea reclamantului din dreptul subiectiv (primar) nici în etapa judecării cauzei în primă instanță, nici ca motiv de ordine publică în căile de atac;

- pârâtul nu poate să invoce pentru prima dată în calea de atac a apelului sau, după caz, a recursului dacă hotărârea primei instanțe este susceptibilă doar de recurs, ca motiv al căii de atac exercitate, decăderea reclamantului din dreptul subiectiv.

Dacă decăderea privește un drept potestativ (secundar), neexercitarea dreptului în cadrul termenului atrage însăși stingerea acestuia.

Drepturile potestative pentru care legea sau părțile au impus un termen de decădere pot fi exercitate fie prin săvârșirea unor acte unilaterale (juridice sau materiale), fie prin promovarea unei acțiuni în justiție.

În primul caz (cel în care dreptul potestativ se realizează prin săvârșirea de acte juridice unilaterale), în ipoteza în care operează decăderea din dreptul

potestativ, iar titularul său a săvârșit totuși actul unilateral, acesta din urmă este lovit de nulitate.

Această nulitate a actului juridic unilateral prin care s-a realizat dreptul potestativ poate fi invocată fie pe cale de acțiune, fie pe cale de apărare de fond.

Dacă partea înțelege să promoveze o acțiune în declararea nulității actului juridic unilateral, în motivarea cererii de chemare în judecată, drept cauză juridică, va invoca stingerea dreptului potestativ al pârâtului, urmare a decăderii.

Dacă această parte este, dimpotrivă, acționată în justiție de titularul dreptului potestativ, atunci are posibilitatea invocării nulității actului juridic unilateral prin care s-a realizat dreptul potestativ, pe cale de apărare de fond sau pe cale de cerere reconvențională.

În ipoteza în care dreptul potestativ se realizează prin săvârșirea de acte materiale unilaterale, dacă operează decăderea din dreptul potestativ, iar titularul său încearcă efectuarea actului, partea interesată se poate opune, împiedicând săvârșirea actului, o atare opunere neavând caracter abuziv.

Dacă decăderea din dreptul potestativ implică pierderea unei acțiuni în justiție, în ipoteza în care operează decăderea din dreptul potestativ, iar titularul său introduce totuși cererea de chemare în judecată, aceasta va fi respinsă ca inadmisibilă, urmare a admiterii excepției inadmisibilității cererii, decăderea operând ca un fine de neprimire al acesteia.

În acest caz, în planul procedural al invocării, trebuie făcută distincție între decăderea de ordine publică și decăderea de ordine privată, care vor imprima excepției inadmisibilității promovării cererii de chemare în judecată același caracter, în funcție de tipul decăderii invocat în susținerea ei, cele specificate anterior cu referire la decăderea din dreptul subiectiv primar menținându-și valabilitatea în mod corespunzător.

Tot în cadrul acestei secțiuni a fost analizată și renunțarea la beneficiul decăderii, enunțându-se condițiile cerute pentru ca aceasta să opereze.

În ceea ce privește **propunerile de lege ferenda**, fără a cuteza să aducem vreo critică operei remarcabile reprezentate de noul Cod civil, produs al conjugării eforturilor deosebite ai marilor noștri profesori și reputați cercetători științifici, apreciem că unele dintre dispozițiile legale aferente materiei decăderii de drept substanțial, susceptibile de a da naștere unor interpretări diferite în doctrină și jurisprudență, se pretează unor îmbunătățiri, pe care le vom sugera în continuare.

a) Stabilirea cu exactitate a termenului pentru formularea cererii de repunere în termenul de prescripție extinctivă (decădere) [art. 2522 alin. (2) C. civ.].

Potrivit art. 2522 alin. (2) C. civ., repunerea în termen nu poate fi dispusă decât dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, socotit din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au justificat depășirea termenului de prescripție.

După cum am arătat în cuprinsul lucrării, din modul de redactare a textului ar rezulta faptul că termenul de 30 de zile nu este legat de termenul de introducere a cererii de repunere în termenul de prescripție extinctivă, ci de cel de introducere a acțiunii în justiție, cu alte cuvinte promovarea acesteia din urmă în termenul de prescripție extinctivă de 30 de zile este o condiție de fond pentru admiterea cererii de repunere în termenul de prescripție. Din acest motive, la acest moment, înclinăm spre a afirma că cererea de repunere în termenul de prescripție extinctivă nu trebuie să respecte termenul de 30 de zile prevăzut pentru introducerea acțiunii în justiție, putând fi formulată până la momentul soluționării excepției prescripției dreptului material la acțiune, în măsura în care aceasta din urmă a fost invocată.

Problema este tratată diferit în doctrina juridică, o parte a autorilor îmbrățișând, în esență, soluția susținută mai sus, o altă parte considerând că cererea de repunere în termenul de prescripție extinctivă trebuie formulată odată cu cererea de chemare în judecată, în cadrul termenului de 30 de zile din ziua în care reclamantul a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au determinat depășirea termenului de prescripție.

b) Excluderea din art. 2539 alin. (1) C. civ. a mențiunii referitoare la întreruperea prescripției extinctive (decăderii) chiar dacă sesizarea este nulă pentru lipsă de formă sau corelarea acestei mențiuni cu alin. (2) al articolului.

Potrivit art. 2539 alin. (1) C. civ., în cazurile prevăzute la art. 2537 pct. 2 și 3, prescripția este întreruptă chiar dacă sesizarea a fost făcută la un organ de jurisdicție sau de urmărire penală incompetent sau *chiar dacă este nulă pentru lipsă de formă*.

Apreciem că în ipoteza în care cererea este declarată nulă pentru lipsă de formă trebuie făcută corelarea cu alin. (2) al aceluiași articol, efectul întreruptiv dispărând în mod retroactiv urmare a nulității cererii, căci, în caz contrar, interpretarea textului ar conduce la concluzia de neacceptat ca prescripția (decăderea) să rămână permanent întreruptă dacă partea introduce o cerere informă.

c) Fixarea momentului până la care se poate invoca prescripția (decăderea de ordine privată) cu stabilirea clară a unei singure limite [art. 2513 C. civ.].

Astfel, în conformitate cu art. 2513 C. civ. prescripția poate fi opusă numai în primă instanță, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate.

Se observă faptul că textul impune două limite ale invocării, fără însă să indice situația în care este aplicabilă fiecare limită în parte, alegerea fiind lăsată la aprecierea pârâtului. În această modalitate a textului, de fapt, unica limită impusă de lege este primul termen de judecată.

Considerăm că ar fi oportună o reformulare a textului, fie în sensul în care pârâtul poate invoca decăderea de ordine privată până la primul termen de judecată (modalitate de redactare a textului preferabilă, întrucât conferă pârâtului o posibilitate mai facilă de a observa, în ipoteza în cererea de chemare în judecată a fost depusă prin servicii poștale sau telegrafice ori prin curierat sau alte servicii specializate de comunicare, dacă dreptul subiectiv a fost exercitat în termenul de

decădere, prin studiul dovezilor existente la dosar), fie în sensul în care pârâtul poate invoca decăderea prin întâmpinare sau, dacă aceasta nu este obligatorie, cel mai târziu, la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate.

d) Trimiterea art. 2548 alin. (2) teza I C. civ. nu numai la art. 2534 alin. (1) C. civ., ci la dispozițiile privitoare la suspendarea prescripției, care să se aplice în mod corespunzător.

În conformitate cu art. 2548 alin. (2) C. civ., forța majoră împiedică, în toate cazurile, curgerea termenului, iar dacă termenul a început să curgă, el se suspendă, dispozițiile art. 2534 alin. (1) fiind aplicabile în mod corespunzător.

În privința întreruperii termenului de decădere, art. 2548 alin. (3) C. civ., a făcut trimitere, în ansamblu, la dispozițiile privitoare la întreruperea prescripției, însă nu a procedat astfel și la reglementarea suspendării, deși o atare limitare nu se justifică, cu atât mai mult cu cât și art. 2535 și 2536 C. civ. ar trebui să fie aplicabile și decăderii.

Mai mult, alte prevederi legale existente în cod referitoare la suspendarea prescripției extinctive trebuie aplicabile deopotrivă și decăderii. De pildă, apreciem că și prevederile art. 1.441 alin. (1) C. civ., potrivit cărora suspendarea prescripției în folosul unuia dintre creditorii solidari poate fi invocată și de către ceilalți creditorii solidari, sunt incidente și în materie de decădere. De asemenea, în raporturile dintre creditor și debitorii solidari, potrivit art. 1.449 alin. (1) C. civ., suspendarea prescripției față de unul dintre debitorii solidari produce efecte și față de ceilalți codebitori, text care ar trebui să se aplice și în materie de decădere.

Dacă s-a intenționat doar derogarea de la dispozițiile art. 2534 alin. (2) C. civ., o atare mențiune ar fi putut fi efectuată în mod expres.

e) Reglementarea posibilității părții interesate ca, în ipoteza decăderii de ordine publică, să o poate invoca până la închiderea dezbaterilor, în primă instanță (art. 2550 C. civ.).

Potrivit art. 2550 alin. (1) C. civ., decăderea poate fi opusă de partea interesată în condițiile art. 2.513. În conformitate cu alin. (2) al aceluiași articol, organul de jurisdicție este obligat să invoce și să aplice din oficiu termenul de decădere, independent dacă cel interesat îl pune sau nu îl pune în discuție, în afara situației în care acesta privește un drept de care părțile pot dispune în mod liber.

Din moment ce decăderea de ordine publică poate fi invocată, din oficiu, de către instanță, iar aceasta nu este ținută de respectarea art. 2513 C. civ., nu se justifică motivul pentru care partea interesată să fie limitată, în invocarea acesteia, la primul termen de judecată.

V. BIBLIOGRAFIE

A. Tratate, cursuri, monografii.

- Adam I.*, Drept civil. Drepturile reale principale, Ed. All Beck, București, 2005;
- Albaladejo M.*, Derecho civil I. Introduccion y Parte general, volumen segundo, La relación, las cosas y los hechos jurídicos, decimocuarta edition, Jose Maria Bosch Editor S.A., Barcelona, 1996;
- Alexandresco D.*, Principiile dreptului civil român, vol. IV, Tipografia Curții Regale, București, 1926;
- Angheni S.*, Raporturile juridice dintre profesioniștii-comercianți, Ed. C. H. Beck, București, 2014;
- Avram M.*, Actul unilateral în dreptul privat, Ed. Hamangiu, București, 2006;
- Baias Fl. A., Dumitrache B., Nicolae M.*, Regimul juridic al imobilelor preluate abuziv. Legea nr. 10/2001 comentată și adnotată, Ed. Rosetti, București, 2001;
- Batiffol H., Lagarde P.*, Droit international privé, Paris, 1962, Dalloz, vol. II;
- Beleiu Gh.*, Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil, ediția a 7-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2001;
- Bîrsan C.*, Drept civil, Drepturile reale principale, Ed. All Beck, București, 2001;
- Bob M. D.*, Probleme de moșteniri în vechiul și în noul Cod civil, Ed. Universul juridic, București, 2012;
- Boroi G.*, Drept civil. Partea generală. Persoanele, ed. a II-a, Ed. All Beck, București, 2002;
- Boroi G., Stănciulescu L., Almășan A., Pădurariu I.*, Drept civil, ed. a 4-a revizuită și actualizată, Ed. Hamangiu, București, 2009;
- Boroi G.*, Drept civil. Partea generală. Persoanele, ed. a 4-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2010;
- Boroi G., Pivniceru M.-M.*, Fișe de drept civil, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Boroi G., Stănciulescu L., Drept civil, Ed. Hamangiu, București, 2006;

Boroi G., Anghelescu C. A., Curs de drept civil, Partea generală, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, 2012;

Boroi G., Anghelescu C. A., Nazat B., Curs de drept civil. Drepturi reale principale, Ed. Hamangiu, București, 2003;

Cantacuzino M. B., Elementele dreptului civil, Ed. All Educational, București, 1998;

Cantacuzino M. B., Elementele dreptului civil, Ed. Cartea Românească, București, 1921;

Cercel S., Dănișor Gh., Dănișor D. C., Istrătoaie M., Nițoiu R., Soreață M. M., Stanciu C., volum coordonat de *I. Dogaru*, Drept civil. Teoria generală a actelor cu titlu gratuit, Ed. All Beck, București, 2005;

Chelaru E., Drept civil. Drepturile reale principale, ed. a 3-a, Ed. C. H. Beck, București, 2009;

Chirică D., Drept civil. Succesiuni și testamente, Ed. Rosetti, București, 2003;

Cosmovici P. M., Drept civil. Drepturi reale. Obligații. Legislație, Ed. All, București, 1994, 1996;

Cosmovici P. M., Drept civil. Introducere în dreptul civil, Ed. All Beck, București, 1996;

Costin M. N., Marile instituții ale dreptului civil român, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1982;

Cucu C., Legislația cadastrului și a publicității imobiliare, Ed. All Beck, București, 2005;

Czika D. M., Publicitatea imobiliară, Ed. Hamangiu, București, 2011;

Deak Fr., Popescu R., Tratat de drept succesoral. Transmiterea și partajul moștenirii, vol. III, ed. a III-a, actualizată și completată, Ed. Universul juridic, București, 2014;

Deak Fr., Tratat de drept succesoral, Ed. a II-a actualizată și completată, Ed. Universul juridic, București, 2002;

Deleanu I., Tratat de procedură civilă, vol. I, Ed. Wolters Kluwer, București, 2010;

Dogaru I., Drăghici P., Bazele dreptului civil. Teoria generală a obligațiilor, vol. III, Ed. C. H. Beck, București, 2009;

Dogaru I., Stănescu V., Soreață M. M., Bazele dreptului civil. Succesiuni, vol. V, Ed. C. H. Beck, București, 2009;

Eliescu M., Moștenirea și devoluțiunea ei în dreptul republicii Socialiste România, Ed. Academiei, București, 1966;

Filipescu I. P., Filipescu A. I., Tratat de drept internațional privat, Ed. Universul juridic, București, 2007;

Filipescu I. P., Filipescu A. I., Drept civil, Dreptul de proprietate și alte drepturi reale, Ed. Universul juridic, București, 2004;

Florescu D. C., Dreptul succesoral, Ed. Universul juridic, București, 2011;

Ghenoiu I., Dreptul la moștenire în noul Cod civil, Ed. C. H. Beck, București, 2012;

Hamangiu C., Georgean N., Codul civil adnotat, vol. VI, Ed. Librăriei Universală Alcalay & Co., 1930;

Hamangiu C., Rosetti Bălănescu I., Băicoianu Al., Tratat de drept civil român, Ed. Națională S. Ciornei, București, 1929, vol. II;

Ionașcu T., Barasch E. A., Ionașcu A., Brădeanu S., Eliescu M., Economu V., Eminescu Y., Eremia M. I., Roman E., Rucăreanu I., Zlătescu V. D., Tratat de

drept civil, Partea generală, vol. 1, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967;

Kocsis J., Vasilescu P., Drept civil. Succesiuni, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Leș I., Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, vol. I, Ed. C. H. Beck, București, 2011;

Macovei D., Cadariu I. E., Drept civil. Succesiuni, Ed. Junimea, Iași, 2005;

Maftai R., Teoria actului juridic civil, Ed. Hamangiu, București, 2017;

Marin E., Acțiunea în revendicare și regimurile ei juridice, ed. a 2-a revăzută și actualizată potrivit noului Cod civil, Ed. Hamangiu, București, 2011;

Mîneran M., Comentariile Codului civil. Publicitatea drepturilor, a actelor și a faptelor juridice. Cartea funciară, Ed. Hamangiu, București, 2012;

Motica R. I., Trăilescu A., Manual de drept funciar și publicitate imobiliară. Noile cărți funciare, Ed. All Beck, București, 2001;

Najjar I., Le droit d'option. Contribution à l'étude du droit potestatif et de l'acte unilatéral, LGDJ, Paris, 1967;

Neculaescu S., Drept civil. Introducere în dreptul civil, Ed. Hamagiu, București, 2008;

Nicolae M., Tratat de prescripție extinctivă, Ed. Universul juridic, București, 2010;

Nicolae M., Tratat de publicitate imobiliară, vol. I, Introducere în publicitatea imobiliară, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul juridic, București, 2011;

Nicolae M., Codex Iuris Civilis, tomul I, Noul cod civil, ediție critică, Ed. Universul juridic, București, 2012;

Pop L., Teoria generală a obligațiilor, Ed. Lumina Lex, București, 2000;

Pop L., Harosa L. M., Drept civil. Drepturile reale principale, Ed. Universul juridic, București, 2006;

Popa I., Contractul de vânzare-cumpărare. Studiu comparativ de doctrină și jurisprudență, Ed. Universul juridic, București, 2006;

Reghini I., Diaconescu Ș., Vasilescu P., Introducere în dreptul civil, Ed. Hamangiu, București, 2013;

Spânu D.-Ș., Drept civil. Drepturile reale principale conform noului Cod civil, Ed. Universul juridic, București, 2011;

Stătescu C., Drept civil. Contractul de transport. Drepturile de creație intelectuală. Succesiunile, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1967;

Stănciulescu L., Drept civil. Contracte speciale. Succesiuni, Ed. All Beck, București, 2002;

Stoica V., Drept civil. Drepturile reale principale, II, Ed. Humanitas, București, 2004-2006;

Stoica V., Dragu L., Moștenirea legală, Ed. Universul juridic, București, 2012;

Stoicescu C., Curs elementar de drept roman, Ed. Universul juridic, București, 2009;

Tăbârcă M., Buta Gh., Codul de procedură civilă, comentat și adnotat cu legislație, jurisprudență și doctrină, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2008;

Terzea V., Noul Cod civil, vol . I, Ed. Universul juridic, București, 2011;

Terzea V., Noul Cod civil. Comentariu pe articole, volum coordonat de **Baias Fl. A., Chelaru E., Constantinovici R., Macovei I.**, Ed. C. H. Beck, București, 2012;

Theohari D. N., Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, coordonat de prof. univ. dr. **G. Boroii**, ed. a II-a, revizuită și adăugită, vol I, Ed. Hamangiu, București, 2016;

Trif R., Excepția de necompetență în procesul civil, Ed. Hamangiu, București, 2006;

Toader C., Nicolae M., Popescu R., Dumitrache B., ediție coordonată de *C. Bîrsan, Gh. Beleiu, Fr. Deak*, Ed. Universul juridic, București, 2004;

Turcu I., Noul Cod civil, Legea nr. 287/2009, Cartea a V-a. Despre obligații, art. 1164-1649, Ed. C. H. Beck, București, 2011;

Ungureanu O., Drept civil, Drepturile reale, Ed. Rosetti, București, 2005;

Urs I. R., Todică C., Drept civil. Teoria generală, Ed. Hamangiu, București, 2015;

Urs I. R., Ispas P. E., Drept civil, Teoria drepturilor reale, ed.a 2-a revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2015;

Vlădeanu F., Transmiterea moștenirii, Ed. Wolters Kluwer, București, 2010;

Zinveliu I., Dreptul la Moștenire în Republica Socialistă România, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975.

B. Studii, articole, note, comentarii.

Bob M. D., Ce efect produce scurgerea termenului de opțiune succesorală față de un succesibil inactiv?, în *Pandectele Române* nr. 10/2013;

Ciobanu V. M., Briciu T.-C., Dinu C. C., Impactul noului Cod civil asupra unor instituții de drept procesual civil, în *Revista Română de Drept Privat* nr. 1/2012;

Ciobanu V. M., Boroș G., Nicolae M., Notă la decizia nr. VIII/2000, Curtea Supremă de Justiție, Secțiunile Unite, în *Dreptul* nr. 5/2001;

Damcali A., Afanasov M., Considerații privind calificarea termenului prevăzut de art. 21 alin. (26) din O.U. G. nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și

sanționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora – subiect de controversă în practica judiciară, în Revista Română de Drept Public nr. 2/2016;

Diaconescu Ș., Unele considerații cu privire la conflictele de norme civile în timp, în Revista Română de Drept privat nr. 6/2014;

Dima C., Efectele procedurii de informare privind avantajele medierii cu referire la curgerea termenelor de prescripție sau de decădere, în Dreptul nr. 6/2014;

Dincă R., Vânzarea unei moșteniri, în Revista Română de Drept Privat nr. 1/2016;

Eliescu M., Unele probleme privitoare la prescripția extinctivă în cadrul unei viitoare reglementări legale, în Revista Studii și Cercetări Juridice nr. 1/1956;

Floare M., Observații privind buna și rea-credință în executarea contractelor de drept comun, în noul Cod civil al României și în dreptul comparat, în Revista Română de Drept Privat nr. 5/2014;

Goicovici J., Acordurile comerciale de preferință, în Revista de drept comercial nr. 7-8/2012;

Hageanu C., Invocarea din oficiu și în orice fază a procesului a incidenței prescripției extinctive începute înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil, în Revista Dreptul nr. 11/2012;

Nicolae M., Prescripția dreptului de a obține executarea silită în dreptul civil român, în Revista Română de Drept Privat nr. 2/2015;

Pop P., Decăderea în procesul civil. Scurte considerații critice din perspectiva noului Cod de procedură civilă, în Revista Română de Drept Privat nr. 4/2014;

Pop P., Despre termenele procedurale în noul Cod de procedură civilă, în Revista Română de Drept Privat nr. 1/2015;

Popa I., Dreptul de opțiune succesorală, în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2014;

Popa I., Promisiunea de vânzare-cumpărare și executarea silită a acesteia în concepția Codului civil în vigoare, în Revista Dreptul nr. 5/2014;

Podaru O., Despre prescripție și pseudo-prescripție în contenciosul administrativ, în Curierul Judiciar nr. 1/2014;

Podaru O., Termene în tandem în contenciosul administrativ – între coabitare și divorț, în Curierul judiciar nr. 3/2014;

Reghini I., Considerații privind drepturile potestative, în Pandectele Române nr. 4/2003;

Reghini I., Reflecții privitoare la modul în care operează prescripția extinctivă în reglementarea Codului civil, în Revista Dreptul nr. 9/2012;

Sferdian I., Înscrierea provizorie în cartea funciară a drepturilor izvorâte din accesiunea imobiliară artificială a lucrărilor autonome și durabile, în Revista Dreptul nr. 9/2016;

Sferdian I., Natura juridică a dării în plată a unor bunuri imobile în condițiile Legii nr. 77/2016, în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2016;

Stoica V., Drepturile patrimoniale atipice, în Revista Dreptul nr. 3/2003;

Stoica V., Dreptul de preempțiune la vânzarea terenurilor agricole și a celor cu destinație forestieră, în Revista Dreptul nr. 2/2004;

Stoica V., Dreptul potestativ de uzucapiune imobiliară extratabulară, în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2013;

Țăndăreanu N., Prescripția extinctivă prin prisma prevederilor noului Cod civil (Legea nr. 287/2009), în Revista Română de Jurisprudență nr. 6/2011;

Ungureanu C. T., Cel care se obligă trebuie să fie titularul dreptului?, în Revista de Științe Juridice nr. 1/2013;

Ungureanu C. T., Statornicirea prescripției extinctive în Codul civil (Legea nr. 287/2009), comparativ cu reglementarea anterioară, în Revista Dreptul nr. 7/2012;

Vurdea I. C., Propuneri de *lege ferenda* privind natura juridică a termenului de acceptare a succesiunii, în Revista Română de Drept nr. 11/1980;

Vasseur M., Délais préfix, délais de prescription, délais de procédure, în Revue trimestrielle de droit civil, Franța, 1950.439.